

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Ενότητα 3: Κατηγορίες και είδη ιστορικών πηγών: γραπτές, παραστατικές, ηχητικές, μεικτές

ΔΗΜΗΤΡΗΣ Κ. ΜΑΥΡΟΣΚΟΥΦΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ
ΤΟΜΕΑΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Κατηγορίες και είδη ιστορικών πηγών: γραπτές, παραστατικές, ηχητικές, μεικτές

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΝΟΙΧΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Ο «κόσμος» των πηγών στο μάθημα της Ιστορίας

Κατηγορίες πηγών (1)

- Πρωτογενείς ή άμεσες.
- Δευτερογενείς ή έμμεσες.
- Εκούσιες.
- Ακούσιες.

Κατηγορίες πηγών (2)

- Επίσημες.
- Ανεπίσημες.
- Δημοσιευμένες.
- Αδημοσίευτες.
- Θησαυρισμένες ή καταγεγραμμένες.
- Αθησαύριστες ή άγνωστες.

Μορφές / είδη πηγών (1)

Α'. Γραπτές:

- Επίσημα κρατικά έγγραφα – άλλα επίσημα έγγραφα.
- Ανεπίσημα και ιδιωτικά έγγραφα .
- Γραπτές μνημονικές πηγές.
- Εφήμερες πηγές.
- Λογοτεχνικά κείμενα.
- Ιστοριογραφικά κείμενα.
- Κείμενα άλλων επιστημών.
- Γλώσσα.

Μορφές / είδη πηγών (2)

Β'. Παραστατικές :

- Οπτικές πηγές: εικαστικά δημιουργήματα, φωτογραφίες, σκίτσα, γελοιογραφίες, αφίσες, κινηματογράφος, τηλεόραση, χάρτες, διαγράμματα, γραφήματα.
- Ακουστικές – ηχητικές πηγές: ραδιόφωνο, ομιλίες, μουσική και τραγούδια, προφορικές πηγές.
- Απτικές πηγές – κατάλοιπα υλικού πολιτισμού.
- Ιστορικοί τόποι.
- Πηγές μεικτού τύπου: μουσεία – πινακοθήκες και σχεδόν όλα τα είδη.

Βασικά στοιχεία για τις πηγές (1)

- Φύση και λειτουργία πηγών.
- Κατηγορία και είδος πηγής.
- Δημοσιευμένη ή αδημοσίευτη.
- Προέλευση.
- Ένταξη πηγής στο ιστορικό πλαίσιο της.
- Γνησιότητα.

Βασικά στοιχεία για τις πηγές (2)

- Αυθεντικότητα.
- Μεμονωμένη πηγή ή σειρά πηγών.
- Εγκυρότητα και αξιοπιστία.
- Ιδεολογική οπτική.
- Διασταύρωση.
- Ερμηνεία.

Παραδείγματα πηγών: πραγματικό κείμενο

Το ΑΚΕΛ ζητάει από την ΕΟΚΑ αποκατάσταση

Του ΜΑΚΑΡΙΟΥ ΔΡΟΥΣΙΩΤΗ

Με αφορμή τη συμπλήρωση 50 χρόνων από την έναρξη του αγώνα της ΕΟΚΑ, το ΑΚΕΛ ήγειρε το ζήτημα της αποκατάστασης της μνήμης των μελών και οπαδών του, που είχαν δολοφονηθεί από την ΕΟΚΑ με την κατηγορία της προδοσίας.

Όμως, η αντίδραση των οργανωμένων αγωνιστών της ΕΟΚΑ είναι άκρως αρνητική, όπως αρνητική είναι και η στάση του προέδρου Παπαδόπουλου, ο οποίος ως στέλεχος της ΕΟΚΑ έχει προσωπική ανάμιξη στις δολοφονίες.

Το ΑΚΕΛ διατηρεί κατάλογο από 23 άτομα, τα οποία δολοφονήθηκαν από την ΕΟΚΑ κατά τη διάρκεια και μετά το τέλος του αγώνα. Οι Σύνδεσμοι Αγωνιστών ΕΟΚΑ αναλαμβάνουν την ευθύνη για τις εκτελέσεις μόνο 8 ατόμων με την κατηγορία της προδοσίας, αλλά αρνούνται να δώσουν οποιοδήποτε στοιχείο.

Με το αίτημά του για αποκατάσταση των θυμάτων του, το ΑΚΕΛ επιχειρεί να αποσειεί τη ρετσινιά της προδοσίας. «Όλοι γνωρίζουν ότι οι δολοφονίες εκείνες δεν είχαν καμία σχέση με προδοσία», δήλωσε προχθές το Σάββατο ο γενικός γραμματέας του ΑΚΕΛ Δ. Χριστόφιας.

Ελευθεροτυπία, 04-04-2005

Παραδείγματα πηγών: φανταστικό κείμενο

Το Σιν Φέιν ζητάει από τον Ιρλανδικό Δημοκρατικό Στρατό αποκατάσταση

Του ΤΖΕΗΜΣ ΙΡΒΙΝΓΚ

Με αφορμή τη συμπλήρωση 85 χρόνων από την έναρξη του αγώνα των Ιρλανδών εναντίον της αγγλοκρατίας, το Σιν Φέιν ήγειρε το ζήτημα της αποκατάστασης της μνήμης των μελών και οπαδών του, που είχαν δολοφονηθεί από τον IRA με την κατηγορία της προδοσίας. Όμως, η αντίδραση των οργανωμένων αγωνιστών του IRA είναι άκρως αρνητική, όπως αρνητική είναι και η στάση του αρχηγού του Ρος Ο' Κάλαχαν, ο οποίος ως στέλεχος του IRA έχει προσωπική ανάμιξη στις δολοφονίες.

Το Σιν Φέιν διατηρεί κατάλογο από 43 άτομα, τα οποία δολοφονήθηκαν από τον IRA κατά τη διάρκεια και μετά τον αγώνα κατά της αγγλοκρατίας. Οι Σύνδεσμοι Αγωνιστών του IRA αναλαμβάνουν την ευθύνη για τις εκτελέσεις μόνο 14 ατόμων με την κατηγορία της προδοσίας, αλλά αρνούνται να δώσουν οποιοδήποτε στοιχείο.

Με το αίτημά του για αποκατάσταση των θυμάτων του, το Σιν Φέιν επιχειρεί να αποσείσει τη ρετσινιά της προδοσίας. «Όλοι γνωρίζουν ότι οι δολοφονίες εκείνες δεν είχαν καμία σχέση με προδοσία», δήλωσε προχθές το Σάββατο ο πρόεδρος του Σιν Φέιν Όλιβερ Ο' Γκίλβι.

ΑΡΟΛΛΙΝΑΡΙΣ, ΜΕΔΙΚΟΣ ΤΙΤΙ ΙΜΠ[ΕΡΑΤΟΡΙΣ], ΗΙΣ ΚΑΚΑΒΙΤ ΒΕΝΕ

Σημείωση:

1. Χάραγμα σε βράχο, που βρέθηκε κοντά σε έπαυλη στην πόλη Ercolano (αρχαία Ηράκλεια/ Herculaneum) της Κ. Ιταλίας.
2. Ο αναφερόμενος αυτοκράτορας είναι ο Τίτος Φλάβιος Βεσπασιανός (79-81 μ.Χ.).

«Λαμπυριζούσης και σελαγιζούσης της σελήνης
παρά λίμνην της Δοϊράνης εωράκαμεν τους ληστές.
Κράζων δε “σταθήτε, ρε πούστηδες, γαμώ το
σταυρό σας” και απαντησάντων “κλάστε μας τ’
αρχίδια”, απέδρασαν».

Σημείωση: απόσπασμα αναφοράς του
υπενωμοτάρχη Ιωάννη Πετράκη προς τη Διεύθυνση
της Χωροφυλακής του Κιλκίς (7 – 4 – 1923).

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΝΟΙΧΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Κριτική προσέγγιση – Ανάλυση γραπτών πηγών

Γραπτές πηγές (1)

Εξωτερική κριτική:

- Κριτική αποκατάσταση πηγής.
- Έλεγχος γνησιότητας και αυθεντικότητας.
- Τεκμηρίωση προέλευσης (χρόνος – τόπος δημιουργίας και ανακάλυψης, δημιουργός – ταύτιση).
- Κατηγορία και είδος πηγής.
- Ένταξη πηγής στο ιστορικό πλαίσιο της.

Γραπτές πηγές (2)

Εσωτερική κριτική (ερμηνεία):

- Κατανόηση της πηγής (γλώσσα, ύφος, ορολογία, σχήματα κ.λπ.).
- Αξιοπιστία (θέση – ρόλος συντάκτη, σχέση με γεγονότα-πρόσωπα, προέλευση πληροφοριών, προθέσεις, ειλικρίνεια, κενά, πλάνες, τεκμηρίωση, επιχειρήματα κ.λπ.).
- Ιδεολογική ανάλυση περιεχομένου (ιδέες, αξίες, πεποιθήσεις, προκαταλήψεις, σχέσεις με ιδέες και αξίες εποχής κ.λπ.).
- Προσδιορισμός ιδιαίτερων φαινομένων – χαρακτηριστικών.
- Σύγκριση – διασταύρωση με άλλες (ενίσχυση ή εξασθένιση).

Αί ἱεραὶ ὑποχρεώσεις πρὸς τὴν φιλιτάτην πατρίδα, πρὸς τοὺς ὑποδοχίους ἀδελφοὺς μας καὶ πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα ἐπιβάλλουσιν εἰς τὸ κράτος, μετὰ τὴν ἀκαυχίαν τῶν εἰρηνικῶν προσπαθειῶν του πρὸς ἐπίτευξιν καὶ ἐξασφάλισιν τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων τῶν ὑπὸ τὸν Τουρκικὸν ζυγὸν Χριστιανῶν, ὅπως διὰ τῶν ὅλων θέσει τέρμα εἰς τὴν δυστυχίαν τὴν ὅποιαν οὗτοι ἐφίστανται ἀπὸ τῶσιν αἰῶνων.

Ἡ Ἑλλὰς πάντοτε μετὰ τῶν συμμάχων αὐτῆς, ἐμπνεομένη ὑπὸ τῶν αὐτῶν αἰσθημάτων καὶ συνθεσθέντων διὰ κοινῶν ὑποχρεώσεων, ἀναλαμβάνει τὸν ἱερὸν ἄγωνα τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἐλευθερίας τῶν καταδυναστευομένων λαῶν τῆς Ἀνατολῆς.

Ὁ κατὰ ζῆλον καὶ θάλασσαν στρατὸς ἡμῶν ἐν κλήρει εὐθυσθεῖται τοῦ κηθήκοντος αὐτοῦ πρὸς τὸ ἔθνος καὶ τὴν χριστιανωσθῆν μνήμων τῶν ἐθνικῶν αὐτοῦ παραδόσεων καὶ ὑπερήφανος διὰ τὴν ἠθικὴν αὐτοῦ ἰσχυροῦ καὶ ἀξίαν, ἀποθέσει μετὰ κίστεως εἰς τὸν ἄγωνα ὅπως διὰ τοῦ τιμίου αὐτοῦ αἵματος ἀποδώσῃ τὴν ἐλευθερίαν εἰς τοὺς τυραννοσθένους.

Ἡ Ἑλλὰς, μετὰ τῶν ἀδελφῶν συμμάχων κρατῶν, θά ἐπιτελέσῃ πᾶσα θεοῖς τὸν ἱερὸν αὐτῶν σκοπὸν, ἐπικαλούμενοι δὲ τὴν ἀρωγὴν τοῦ Ὑψίστου ἐν τῇ δικαιοτάτῃ τοῦ αἰῶνος τοῦ πολιτισμοῦ, ἀνακράσομεν ζήτη ἡ Ἑλλὰς, ζήτη τὸ ἔθνος.

Ἀθήναι 5 Ὀκτωβρίου 1912

Γεώργιος Α΄
 Ὁ ἀρχισυνταγματὴς
 Γεωργίου Α΄
 Ἐλευθέριος Βενιζέλος
 Ἰ. Βενιζέλος
 Ἰ. Β. Βενιζέλος

Εικόνα 3.1: Το διάγγελμα της 5^{ης} Οκτωβρίου 1912 του βασιλιά Γεωργίου Α΄, με το οποίο κηρύχθηκε ο πόλεμος εναντίον της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Το διάγγελμα υπογράφει ο βασιλιάς Γεώργιος Α΄, ο πρωθυπουργός Ελευθέριος Βενιζέλος και μέλη του Υπουργικού Συμβουλίου. <http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSDIM-F114/520/3385,13660/>

Κήρυξη του πολέμου από τον Τσάρο της Βουλγαρίας Φερδινάνδο

Διακήρυξη προς το Βουλγαρικό Λαό 5 Οκτωβρίου 1912

Στη διάρκεια των είκοσι πέντε ετών της βασιλείας μου, εργάστηκα ειρηνικά για την πρόοδο, την ευημερία και τη δόξα της Βουλγαρίας. Αυτή ήταν η κατεύθυνση προς την οποία ήθελα να πορευτεί ο βουλγαρικός λαός. Η μοίρα ωστόσο αποφάσισε διαφορετικά. Έφτασε η ώρα που το σύνολο του βουλγαρικού λαού πρέπει να εγκαταλείψει την ειρηνική ζωή και να πάρει τα όπλα, προκειμένου να πραγματοποιήσει το ένδοξο καθήκον του. Πέρα από τη Ρίλα και την οροσειρά της Ροδόπης, οι ομόοιμοι και ομόθρησκοι αδελφοί μας δεν έχουν γνωρίσει ακόμα την ευτυχία να ζουν με αξιοπρέπεια, τριάντα πέντε χρόνια μετά την Απελευθέρωσή μας. Έγινε κάθε προσπάθεια να επιτευχθεί αυτός ο στόχος, όχι μόνο από τις Μεγάλες Δυνάμεις αλλά και από τις βουλγαρικές κυβερνήσεις χωρίς ωστόσο να δημιουργηθούν οι κατάλληλες συνθήκες, ώστε να αναγνωριστούν τα ανθρώπινα δικαιώματα και η ελευθερία των χριστιανών αυτών. Η επιθυμία μας για ειρήνη οδηγήθηκε σε ένα τέλος ... Προκειμένου να βοηθήσουμε τους καταπιεσμένους χριστιανικούς λαούς στην Τουρκία, δεν έχουμε άλλο μέσο παρά να πάρουμε τα όπλα. Είναι προφανές ότι αυτός είναι ο μόνος τρόπος για να εξασφαλιστεί η προστασία της ζωής και της περιουσίας των λαών αυτών. Η αναρχία που βασιλεύει στην Τουρκία έχει επίσης απειλήσει τη χώρα μας. Μετά τη σφαγή στο Στιπ και Κότσανι, αντί να δοθούν δικαιώματα και να ικανοποιηθούν τα αιτήματα των λαών που υποφέρουν, όπως ζητήσαμε, η τουρκική κυβέρνηση διέταξε την κινητοποίηση των στρατιωτικών της δυνάμεων. Η πράξη αυτή έθεσε τέλος στη μακροχρόνια υπομονή μας. Τα ανθρώπινα χριστιανικά αισθήματα, το ιερό καθήκον να βοηθήσουμε τους αδελφούς μας, όταν η ίδια η ύπαρξή τους απειλείται, η τιμή και η αξιοπρέπεια της Βουλγαρίας Μου επιβάλλουν το καθήκον να καλέσω στα όπλα τους γιους της χώρας που είναι έτοιμοι να την υπερασπιστούν. Ο σκοπός μας είναι δίκαιος, ένδοξος, ιερός. Με ταπεινή εμπιστοσύνη στην προστασία και τη βοήθεια του Θεού, ανακοινώνω στο βουλγαρικό λαό την κήρυξη του πολέμου εναντίον της Τουρκίας για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των Χριστιανών. Διατάσσω το γενναίο βουλγαρικό στρατό να εισβάλει στην τουρκική επικράτεια! Μαζί με εμάς και με τον ίδιο στόχο, θα συνταχθούν οι στρατοί των συμμάχων μας, των βαλκανικών χωρών της Σερβίας, της Ελλάδας και του Μαυροβουνίου. Και σε αυτή τη μάχη του Σταυρού ενάντια στην Ημισέληνο, της ελευθερίας ενάντια στην τυραννία, θα έχουμε την υποστήριξη όλων των λαών που αγαπούν τη δικαιοσύνη και την πρόοδο.

Φερδινάνδος

Kishkilova, *Οι Βαλκανικοί Πόλεμοι στις βουλγαρικές εφημερίδες 1912-1913*, Σόφια 1999. Στο: Βαλερί Κόλεφ & Χριστίνα Κουλούρη (επιμ.) 2005.

Διδακτική μεθοδολογία του μαθήματος της ιστορίας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Εικόνα 3.2: Πρωτοσέλιδο της εφημερίδας *Τα Νέα* με την αναγγελία του απαγχονισμού των Καραολή και Δημητρίου, αγωνιστών της Ε.Ο.Κ.Α.

<http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSDIM-F114/520/3385,13657/>

Ιστοριογραφικά κείμενα (1)

- **Ιστορική ύλη:**
  - κάλυψη ύλης, επικαιρότητα.
- **Τύπος κειμένου – συγγραφέας – εκδότης:**
  - είδος κειμένου, αναγνωστικό κοινό, συγγραφέας, εκδοτικός οίκος.
- **Αξιοπιστία και εγκυρότητα περιεχομένων:**
  - ακρίβεια και ορθότητα πληροφοριών, θέσεις και επιχειρηματολογία.

Ιστοριογραφικά κείμενα (2)

- **Δομή και διάρθρωση περιεχομένων:**
  - τήρηση βασικών αρχών συγγραφής, αφηγηματική δομή.
- **Γλώσσα και ύφος:**
  - πρωτότυπο κείμενο ή μετάφραση, χρήση της γλώσσας, χρήση ειδικού λεξιλογίου.
- **Διακειμενικότητα:**
  - σύγκριση του κειμένου με άλλα σχετικά κείμενα του συγγραφέα.
  - σύγκριση με άλλα κείμενα από τη σχετική βιβλιογραφία.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (1/2)

Το Έργο αυτό κάνει χρήση των ακόλουθων έργων:

- Εικόνα 3.1: <Το διάγγελμα της 5^{ης} Οκτωβρίου 1912 του βασιλιά Γεωργίου Α΄, με το οποίο κηρύχθηκε ο πόλεμος εναντίον της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Το διάγγελμα υπογράφει ο βασιλιάς Γεώργιος Α΄, ο πρωθυπουργός Ελευθέριος Βενιζέλος και μέλη του Υπουργικού Συμβουλίου>, <Άδεια χρήσης Creative Commons Αναφορά - Μη Εμπορική Χρήση - Όχι Παράγωγα Έργα 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση>, <Ιστορία ΣΤ Δημοτικού, Βιβλίο Μαθητή, Κεφάλαιο 3, Οι Βαλκανικοί Πόλεμοι>, Ανάκτηση από <http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSDIM-F114/520/3385,13660/> (08-01-2015)
- Εικόνα 3.2: <Πρωτοσέλιδο της εφημερίδας *Τα Νέα* με την αναγγελία του απαγχονισμού των Καραολή και Δημητρίου, αγωνιστών της Ε.Ο.Κ.Α.>, <Άδεια χρήσης Creative Commons Αναφορά - Μη Εμπορική Χρήση - Όχι Παράγωγα Έργα 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση>, <Ιστορία ΣΤ Δημοτικού, Βιβλίο Μαθητή, Κεφάλαιο 11, Το Κυπριακό Ζήτημα>, Ανάκτηση από <http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSDIM-F114/520/3385,13657/> (08-01-2015).

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (2/2)

-Βιβλιογραφία

- Το Έργο αυτό κάνει χρήση των ακόλουθων έργων:
  - Kishkilona, P. (1999) *Οι Βαλκανικοί Πόλεμοι στις βουλγαρικές εφημερίδες 1912-1913*, Σόφια. Στο: Βαλερί Κόλεφ & Χριστίνα Κουλούρη (επιμ) 2005, *Για τη διδασκαλία της νεότερης ιστορίας της νοτιοανατολικής Ευρώπης, Εναλλακτικό Εκπαιδευτικό Υλικό, Βιβλίο εργασίας 3 - Οι Βαλκανικοί Πόλεμοι*, Θεσσαλονίκη, CDRSEE. Ανάκτηση από http://www.cdsee.org/jhp/pdf/WorkBook3_gr.pdf (08/01/2015).

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Δημήτρης Κ. Μαυροσκούφης . Τίτλος μαθήματος: «Διδακτική μεθοδολογία του μαθήματος της ιστορίας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Κατηγορίες και είδη ιστορικών πηγών: γραπτές, παραστατικές, ηχητικές, μεικτές. Κριτική προσέγγιση και ανάλυση γραπτών πηγών». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:
<http://eclass.auth.gr/courses/OCRS223/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Μη Εμπορική Χρήση - Όχι Παράγωγα Έργα 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΝΟΙΧΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Δώρα Σεϊτανίδου
Θεσσαλονίκη, Χειμερινό Εξάμηνο 2014-2015

**ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ**

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

